

§ 4. zásadně, že návrh kromě uvedení bytu a doby, na kterou se dává výpověď, musí obsahovati všechny důvody zamyšlené výpovědi a nabídnouti jich osvědčení.

Nestačí, že v návrhu uvede se všeobecně, že nájemník porušuje hrubě opětně pořádek v domě, nýbrž nutno uvést i skutečnosti v tom směru, tedy události doložené časem, místem, osobami při tom zúčastněnými, dále ono časové čtvrtletí, neb jinou dobu výpovědní a na kterou soudní svolení se vztahovati má.

Stejně specifikovány budtež při jednotlivých tvrzeních důkazy, jež mají býti ku osvědčení důležitého důvodu provedeny, tedy listiny, osoby převědné, místní ohledání, znalci.

Dle slovního znění § 274. c. ř. s. bylo by možno k osvědčení použití nepřisežného výslechu stran, nikoliv ale výslechu přisežného. Osvědčením lze rozuměti takový důkaz okolností, který u srovnání s jinými proti nim uvedenými, pravdivost a věrohodnost tvrzení nevylučuje.

Po skončeném řízení vydá soud usnesení ve znění ve druhém odstavci § 4. vypraveném. Není ovšem vyloučeno prohlásiti usnesení při skončeném jednání, což bylo dle nařízení dosud platných nařízeno a vznikala pak pochybnost, když usnesení bylo prohlášeno a na to písemně doručeno, kterým dnem počíná lhůta rekursní. Zákon nový ustanovuje zcela striktně a jasně, že usnesení jest účinně doručeno; lhůta rekursní obnáší 8 dní a počíná dnem po doručení (§ 521. c. ř. s.).

Novotou, v řízení nesporném zajisté řídkou, jest ustanovení o útratách řízení. Zákon veden jest tu vůdčí zásadou, že tam, kde nájemník zavinił, že pronajímatel byl oprávněn neb nucen podati návrh na svolení k výpovědi, musí nájemník nésti náklady řízení. Podán-li byl ale návrh v zájmu pronájemce neb snad z důvodů všeobecných, veřejných, musí útraty pronajímatel vždy nésti a zejména v tom případě, když navržené svolení ku výpovědi soud odepřel.

Soud II. instance rozhoduje ve všech případech s konečnou platností. Úvaha tato zabývá se toliko důležitějšími úchylkami od dosavadních nařízení a opírá se o doslov a účel zákona. Úlohou její bylo odstraniti možné pochybnosti, které zákon zanechává a jež budou úplně odstraněny až teprve, když zákon projde školou praxe a výkladem jednotlivých míst nejasných indikaturou.

Dr. Jaroslav Čulík:

Jazykový zákon a notářstvo.

Do nejasností jazykového zákona ze dne 29. února 1920 čís. 122 sb. zák. a nař. stěžováno si již z mnoha stran. Nebudu se zabývatí těmito rekriminacemi i poukazuji pouze na četné stati v našich denních listech, zejm. v Nár. Listech ze dne 9. března 1920, dále na článek v »Právniku« sešit IV. z r. 1920, str. 148 a násl., na stař B. Říhy v »Soudcovských listech«, čís. 1., str. 8 a násl. a v »České advokacii« čís. 3. a 4., jakož i na přednášku prof. Dra Hory, konanou ve Státovědecké společnosti.

Jedná se mi o to, posouditi, jaký vliv má jazykový zákon na notářství, neboť v žádných z těchto statí nebylo tohoto vztahu dotčeno. Dle § 1. zák. jest jazyk československý státním, oficiálním jazykem republiky a jest zejména jazykem, v němž děje se úřadování všech soudů,

úřadů, ústavů, podniků a orgánů republiky, a jimž konají se vyhlášky a zevní označení a dle § 2. zák. jsou soudy, úřady a orgány republiky, jichž působnost vztahuje se na okres soudní, v němž dle posledního soupisu lidu obývá aspoň 20% státních občanů téhož, však jiného jazyka než československého, povinny přijímati od příslušníků jazyka těchto menšin podání v témž jazyku a vydati vyřízení nejen v jazyku československém, nýbrž i v jazyku podání a v okresech s národní menšinou podle odst. 2. tohoto paragrafu jest při vyhláškách státních, soudů, úřadů a orgánů a při jich zevních označeních použití také jazyka národní menšiny. Zvláštním nařízením pak bude ustanoveno, při kterých soudech a úřadech, jichž působnost omezena jest na jediný okres s takovouto národní menšinou, lze obmeziti se na vydání vyřízení pouze v podání jazyku strany. Nepředchází-li podání strany, budiž jí, jsou-li tu podmínky § 2., dodáno vyřízení podle týchž zásad, po případě jen v jejím jazyku, pokud jest znám, jinak na její žádost.

Z toho, co uvedeno, jest nesporno, že notář, pokud vykonává úkony soudního komisařství, jest podroben jazykovému zákonu. Poněvadž činnost notáře jako soudního komisaře obmezena jest pouze na soudní okres jeho sídla, platí pro jeho úřadování jako soudního komisaře toto ustanovení: Notář co soudní komisař jest povinen přijímati podání a vydávati vyřízení (obsílky, dožadání, vyzvání, zprávy atd.), dále úřadovati, t. j. jednati s účastníky a sepisovati protokoly, pouze v jazyku československém, tedy buď v českém (v území, jež před 28. říjnem 1918 náleželo do území království a zemí na radě říšské zastoupených, aneb ke království Pruskému, tedy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Hlučínsku a Ratibofsku) aneb v jazyku slovenském na Slovensku (arg. § 4. zák.) a téhož jazyka užívati ve styku s úřady.

Z pravidla toho dopouští se výjimka dle § 2. zák., totiž, jestliže v okrese soudním, kde úřaduje co soudní komisař, obývá dle posledního sčítání lidu alespoň 20% státních občanů téhož, však jiného než československého jazyka, jest notář povinen přijímati od příslušníků jazyka této menšiny podání v jejich jazyku a vyřizovati je v jazyku československém a v jazyku podání. Nepředchází-li podání strany, budiž vyřízení dodáno, jest-li jazyk její znám neb žádá-li za to, podle týchž zásad. Zvláštním nařízením bude pak ustanoveno, že v takovýchto okresech může býti vyřízení pouze v jazyku strany a moc výkonná ustanoví, kterým jazykem diti se bude projednání.

Úřadování notářů co soudních komisařů v těchto smíšených menšinových okresech také v jiném než československém jazyku, po případě jen v jazyku strany, obmezuje se na případ přijímání podání od příslušníka jazyku menšiny a jich vyřizování.

Mohou tedy podávati podání v jazyku nikoliv československém pouze příslušníci těchto 20% menšin ať jsou našimi státními příslušníky čili nic (viz B. Říha: Česká advokacie čís. 3. a 4.) nikoliv ale občané jiné národnosti a zejména ne občané národnosti československé! Podání těchto jest vrátiti!

Kde není k vyřízení popudu od strany a kde není jazyk jich znám, tam musí notář úřadovati i v těchto menšinových okresech československy ve věcech soudního komisařství a zejména musí užívati jen tohoto jazyka ve styku s jinými úřady (i obecními), musí se tedy

dítí pouze v jazyku československém jeho dožadání, zprávy, dotazy atd. O projednání samém budou teprve předpisy vydány. Pokud se týká příloh a listinných průkazů, na př. v řízení pozůstalostním, bude asi upraveno jejich použití prováděcím nařízením, jinak by musely býti opatřeny u soudních komisařství okresu nikoliv menší-nového překladu.

Jelikož jedná se tu o jus cogens, nemohou se ani strany vzdáti toho, aby vyřízení nebylo v jazyku československém neb v menšinových okresech v jazycích obou.

Dle posledního sčítání lidu v r. 1910 jsou soudními okresy menšinovými dle B. Říhy v Čechách: veškeré okresní soudy v obvodu krajských soudů v České Lípě, Chebu a Liberci, dále v obvodu krajského soudu v Čes. Budějovicích: Brod Vyšší, Čes. Budějovice, Bystřice N., Hradec Jindřichův, Hradý N., Chvalšiny, Kaplice, Krumlov a Planá Horní; z obvodu krajského soudu v Chrudimí: Lanškroun, Litomyšl a Polička; z obvodu kraj. soudu v Jičíně: Hostinné, Maršov, Roketnice, Trutnov, Vrchlabí a Žacléř; z obvodu kraj. soudu v Hradci Králové: Broumov, Dvůr Králové, Králíky, Město N. n. M., Rokytnice a Teplice n. M.; z obvodu kraj. soudu v Litoměřicích: Benešov n. Pl., Děčín, Chabařovice, Litoměřice, Lovosice, Město N. p. Tafel., Ouštek, Štětí, Teplice a Ústí n. L.; z obvodu kraj. soudu v Mostě: Bastiampark, Bílina, Doupov, Duchcov, Hora sv. Kateřiny, Chomutov, Jesenice, Jirkov, Kadaň, Litvínov H., Most, Podbořany, Postoloprty, Přísečnice, Vejprty a Žatec; z obvodu kraj. soudu v Písku: Hartmanice, Hory Kašperské, Prachatice, Vimperk a Volary a z obvodu kraj. soudu v Plzni: Dobřany, Domažlice, Hostinné, Manětín, Nýrsko, Ronšperk, Stodo, Stříbro, Touškov a Horšův Týn. Na M o r a v ě: z obvodu zem. soudu v Brně: Brno město a okres. soud trestní, Hustopeč, Svitava, Pohodělice a Třebová Mor.; z obvodu kraj. soudu v Jičíně N.: Fulnek, Hranice, Jičín N., Libava, Ostrava Mor. a Příbor; z obvodu krajského soudu v Olomouci: Dvůr, Konice, Město St., Mohelnice, Olomouc, Rymařov, Šternberk, Šumperk, Unčov, Visenberk a Zábřeh a z obvodu kraj. soudu ve Znojmě: Jarošlavice, Jemnice, Krumlov Mor., Mikulov, Vranov a Znojmo; v e S l e z s k u: Albrechtice, Benešov, Bílek, Bohumín, Bruntál, Cukmantl, Frývaldov, Javorník, Jindřichov, Krňov a Odra, Opava, Osoblaha, Vidnava, Vítkovice, Vrbno, Bílsko, Těšín, Frýštát, Jablunkov, Polská Ostrava, Kočov a Strumeň.

Jinak jest tomu při všech ostatních úkonech notářských. Notář jest dle not. ř. povolán k tomu, aby sepi-soval veřejné listiny, osvědčení, listiny soukromé, přijímal a měl v uschování listiny, peníze a cenné papíry, zastupoval strany před soudy a jinými úřady, zejména i ve věcech sporných u okresních soudů ve sporech do 1.000 K (§ 29. s. ř.) a ve věcech trestních (§ 39. tr. ř.) a podával veškerá podání ve věcech nesporných ve věcech správních, finančních a samosprávních (vyjímaje stížnosti na nejvyšší správní soud).

Práce ty tvoří daleko větší část veškeré agendy notářovy.

Pokud se týká listin soukromých, pak podání na soudy a úřady, zastupování před nimi a přijímání cenných věcí a listin do uschovy, jakož i styků se stranami, jest patrné, že notář není vázán jazykovým zákonem, nýbrž jednáje v těchto věcech jako osoba soukromá, má právo užívatí jazyka, jakého mu libo, po případě i cizího,

jestli ho mocen, ovšem i v podání a zastupování stran před soudy a úřady musí šetřiti ustanovení zákona jazykového pro tyto soudy a úřady platného.

Jak tomu jest ale při sepisování listin veřejných a při osvědčování? Vztahuje se jazykový zákon ve věcech těchto i na notáře? Zákon v § 1. mluví o soudech, úřadech, ústavech, podnikcích a orgánech republiky a v § 2. v 1. odstavci o soudech, úřadech a orgánech republiky, v odstavci posledním pak o státních soudech, úřadech a orgánech.

Myslím, že zákonodárce užil přívlastku »republiky« a »státní« v témž smyslu a že jich užívá promiscue. Nuže, dlužno uvážiti, lze-li pod instituce v § 1. a 2. jaz. zák. patrně taxative uvedené, subsumovati pojem notáře.

Co jest notář? Osoba státem ustanovená a veřejně pověřená, aby sepi-sovala veřejné listiny a uschovala cenné hodnoty a listiny (§ 1. n. ř.).

Jest dle toho notář úřadem? Zajisté že ne. Nedo-stává se tu hlavní kriterium státního platu.

Jest notář ústavem nebo podnikem? Bije do očí, že není. Zbývá tedy poslední pojem: státní orgán; jest notář státním orgánem? Co jest orgán? Orgán znamená nástroj něč, část něčeho jiného, tedy něco odvislého od hlavní věci. Orgán státu jest nástroj státní, prostředek ve službách státu, na státu odvislý. Takým jest na př. výkonný orgán soudní, orgán veřejné bezpečnosti, orgán zdravotní atd. Notář co takový jest však osoba úplně neodvislá, samostatná, nesaditelná (vyjma případ trestního činu neb disciplinárního přečinu), jest i nepřesaditelný, (z čehož výjimky učinil zákon ze dne 5. listopadu 1919, čís. 599 na dobu jednoho roku); notář nevykonává funkce státní, nýbrž jest ve službách obecnstva, ja od něho placen. Jest to osoba soukromá, nadaná veřejnou důvěrou (dr. Rietsch: Handbuch der Urkundwissenschaft § 8.).

Tomu neodporuje, že notář jest ustanoven státem, neboť tím se mu jen propůjčuje oprávnění k osvědčování ve věcech soukromoprávních, nikoliv ale úkon státní. Tak na př. úředně oprávněný inženýr jest oprávněn vydávati polohopisné plány, požívající platnosti veřejné a přece nebude nikdo tvrditi, že jest orgánem státním.

Neodporuje tomu dále, že notář podléhá disciplinární moci vrchního a nejvyššího soudu, neboť i advokát podléhá v poslední stolici disciplinární moci nejvyššího soudu a zajisté není orgánem státním.

Neodporuje tomu ani, že notáři jest svěřováno soudní komisařství, neboť tím nemění se právní povaha instituce notářství, jelikož nestává se notář tím trvale orgánem státním, nýbrž on nabývá pouze povahy státního úřadu po dobu, po kterou funguje co soudní komisař (arg. § 193. not. ř. z r. 1855). Svěřováním úkonů soudního komisařství notáři stává se též právě tak málo státním orgánem, jako se jím nestává znalec nebo tlumočník soudem přibráný.

Neodporuje tomu konečně ani ustanovení, že notářská pečť musí obsahovati státní znak. Jest to jen důsledek toho, že notář jest madán veřejnou mocí osvědčovací a jest to znamením, že stát mu přikládá fidem publicam, nikoliv ale, že mu dává státní moc.

Že notář není orgánem státním (republiky) jde již z toho, že může, ale nemusí, zastupovati strany před soudy a úřady, že může býti obhájcem ve věcech trestních (tedy přímo proti zájmům státním), že může býti

porotcem, že stát neručí za jeho úřadování, nýbrž že ručí on sám za své poklesky a chyby a způsobenou škodu, že nepožívá ani při svých úkonech veřejného osvědčování ochrany trestní jako požívají orgány a osoby úřední a státní zejména §§ 68., 312. a 314. trest. zák. a konečně, že nepodléhá ustanovení § 105. a 311. trest. zák. (pokud ovšem nejedná co soudní komisař).

Z oprávnění, že může notář veřejně osvědčovati ve věcech soukromoprávních, dá se nejvýše konstruovati pojem notáře jako veřejné osoby osvědčovací ve službách osob třetích, ale nikdy co orgánu státního (tak i dr. Rietsch: Handbuch d. Urkundwissenschaft, str. 229.).

(Dokonč.)

Dr. Gustav Švamberg:

Sjednocení obchodního práva československého a nejdůležitější rozdíly platného obchodního práva slovenského od práva českého.

(Pokračování.)

3. **Obchodnice** (čl. 7. obch. z. a 96. uvoz. zák. k obch. zák.: § 6. slov. obch. zák. a zák. čl. XVII. z r. 1884).

Slovenský obchodní zákon nemá ustanovení, podle něhož by vdaná žena mohla býti obchodnicí pouze se svolením svého muže, případně s podpůrným svolením příslušného soudu. Poukazuje § 6. slov. obch. zák. stran podmínek živnostenského obchodování na živnostenský řád, kterým je nyní zák. čl. XVII. z r. 1884; živnostenský řád pak neukládá žádného omezení vdaným ženám stran provozování obchodu. Vůdčí zásadou slovenského práva je tu patrně rovnoprávnost obou pohlaví.

Z téže zásady vycházejíc podala vláda naší republiky Národnímu shromáždění svého času osnovu zákona na zrušení omezení vdaných žen při provozování obchodu spolu s návrhem na zrušení bursovní nezpůsobilosti žen. Osnova ta dosud však moci zákona nenabyla.

S touto vládní osnovou, pokud jí má býti odstraněna bursovní nezpůsobilost žen (§ 5. burs. zák. z 1. dubna 1875 č. 67 ř. z.: § 6. zák. o bursách plodinných z 4. ledna 1903 č. 10 ř. z.) dlužno bezpodmínečně souhlasiti, poněvadž jedná se tu o skutečné porušení rovnoprávnosti žen. Jiná však je otázka, je-li také skutečným porušením ženské rovnoprávnosti omezení vdaných paní v právu provozování obchod. Máme za to, že se v tomto případě nejedná o skutečné porušení rovnoprávnosti, nýbrž jen o zdánlivé porušení rovnoprávnosti obou pohlaví. Klíč k řešení celé otázky je v poměru rodinném. Lící rodinného poměru je povinnost muže vydržovati domácnost, rubem pak tohoto úzkého vzájemného poměru právo muže, žádati na své manželce, aby vedla domácnost a neodcizovala se jí bez důležité příčiny provozováním obchodu. Nebezpečí zneužití tohoto práva mužem není vzhledem k možnosti získání podpůrného svolení soudního. Nedovede-li muž domácnost vydržeti a odpírá-li přes to přece z nicotných důvodů udělití ženě svolení k obchodování, dá jí ho jistě bez velkých obtíží v řízení nesporném soud. Nelze nám tudíž beze všeho schváliti navrhované zrušení tohoto pouze zdánlivého omezení vdané ženy při provozování obchodu a máme naopak za

to, že v zájmu spravedlivého rozdělení práv a povinností plynoucích z poměru manželského a utužení poměru rodinného bylo by spíše odůvodněno sevšeobecnění tohoto t. zv. omezení vdané ženy na všechna podobná výdělečná povolání vdaných žen, poněvadž je zřejmou nespravedlností, vyžadovati svolení manželova jedině při obchodnících.

4. **Manželka obchodníka** (§ 16. a 17. uvoz. zák. k obch. z. a § 56. nového konk. řádu: § 46. slov. konk. ř.).

Ustanovení našeho práva o zápisu s vatebních smluv do rejstříku a o právních účincích zapsaných smluv do rejstříku jsou slovenskému právu neznámá. Zjev tento souvisí s různou úpravou majetkového práva manželského u nás a na Slovensku, jejíž výklad však již nenáleží do pojednání z oboru práva obchodního.

5. **Kupci plného a menšího práva** (čl. 10. obch. z. a § 7. uvoz. zák. k obch. z. ve znění čís. nař. z 11. července 1898 č. 124 ř. z.: § 5. slov. obch. z.).

Podmínky, aby některý obchodník byl obchodníkem plnoprávným, jsou dle našeho i slovenského obchodního práva dvě, jedna negativní a druhá pozitivní, obě však v každém z těchto práv upraveny jsou poněkud odlišně.

Negativní podmínkou plnoprávnosti obchodníka dle našeho práva je, aby se nejednalo o obchodníka podomovního a o společnosti provozující obchody podomovní. Dle slovenského práva nesmí se však jednati nejen o obchodníky podomovní a společnosti provozující podomovní obchody, nýbrž ani o hokynáře a společnosti hokynářství se zabývající.

Positivní podmínkou plnoprávnosti při kupcích jednotlivcích a společnostech typu veřejné obchodní neb komanditní společnosti u nás je, aby obchodníkovi právo-platně vyměřena byla z jeho obchodu určitá roční částka čisté daně výdělkové, a to v místech obydlených nejvýše 10.000 obyvateli 50 K, v místech obydlených více než 10.000 obyvateli a nejvýše 100.000 obyvateli aspoň 80 K, a v místech obydlených více než 100.000 lidmi aspoň 120 K, resp. v tom, jistě řídkém případě, že by od placení jejího určitý právní subjekt byl osvobozen, rozhodnou bude skutečnost, že by dotyčnému právnímu subjektu dle objemu jeho obchodní činnosti v případě neosvobození daň výdělková v této výši byla bývala vyměřena. Na Slovensku je při těchto obchodnících pozitivní podmínkou plnoprávnosti, aby jich činnost přesahovala objem malé živnosti; zda tomu tak, je dlužno v tom kterém případě vždy zvláště zjišťovati. Toto jednotlivé zjišťování má proti našemu všeobecnému měřítku své nepopíratelné očividné přednosti, zejména vzhledem k nestejnému bernímu šroubu a pokleslé valutě, na druhé straně však též své určité vady (zdlouhavé a pracné řízení a nestejnóměrnost v měřítku při různých orgánech), tak že ani ono není řešením ideálním. Poněvadž však za daných poměrů nějaké ideální řešení je přímo nemožné, slovenský způsob však přece je spravedlivější, připravuje prý ministerstvo spravedlnosti pro osnovu na změnu naší pozitivní podmínky plnoprávnosti dle vzoru slovenského.

Formální obchodníci (o nichž viz výklad pod č. 2.) jsou dle našeho i slovenského práva ovšem vždy obchodníky plnoprávnými nehledě k výši jim pravoplatně vyměřené výdělkové daně resp. k objemu jich živnosti.

Dr. Batěk, byv záhy povolán do předsednictva ústředí spolkového, účastnil se veškerých jednání, konaných u správy justiční o věcech stavovských, najmě o úpravě nového řádu a o jiných palčivých záležitostech stavovských a dobyl sobě v kruzích rozhodujících bohatým svým věděním i rozhodností svého vystupování respektu, u kolegů svých pak zaslouženého vděku.

Co Dr. Batka při všem tomto konání, při všech jeho akcích v zájmu stavovském podnikaných charakteristicky vyznačuje, a co je zárukou zdaru každého téměř jeho podnikání, je vzácný jeho dar snažiti se o to a vyžadovati jedině toho, čeho dle poměrů daných dosíci možno, o uskutečnění tohoto dosažitelného usilovati však s vynaložením veškeré energie a houževnaté nepodjatosti.

Jeť on dalek toho, honiti se za ideály mlžnými, vzdálenými, je mužem reálnosti, krajně konkrétní, neústupný však a neochvějný v sledování cíle jednou zvoleného usque ad finem.

V tom posledním koná jemu, povahou svou jinak konciliantnímu až do krajních mezí, vzácných služeb schopnost jeho naléztí ve vhodném okamžiku slovo řízné, neodolatelné britkosti.

Je zkrátka mistrem zralého uvažování, rozšafného odvažování možnosti dobrého výsledku, pravým umělcem u provádění akcí nejhoulostivějších.

Že Dr. Batěk i v osvobozeném státě českém zůstal věren svému úkolu jako předborník v zápolení o zájmy stavu a jako duševní vůdce českého notářství, toho jsme všichni svěží pamětníci. Zdar akce po tak dlouhou želáném a po leta marně čekáném zlepšení základů hmotného postavení notářů a nadějný počátek zahájeného jednání o úpravu a přetvoření řádu notářského je toho živým dokladem.

Co říci ještě ku charakteristice skvělé osobnosti Dr. Batka.

Jeť mužem hluboké erudice, orator širokého epického stylu se skvělými záblesky ducha, debatteur nevšední parátností, který dovede posluchače nejen oslniti, ale i partnera zprvu k souhlasu méně ochotného suggestivně ku svému názoru strhnouti.

Ušlechtilá jeho povaha, urbaní formy, vzácná ochota ku každé žádosti, vrozená dobromyslnost dovedou každého získati.

Muž tento nemá a nemůže míti nepřátel, milá jeho povaha nedá vzrůstí ani žárlivé závisti.

Rozhlížeje se nyní po širých lánecch svého dlouholetého působení na stavovské »roli dědičné«, pozoruje, jak setba jeho vyklíčila a již zraje v bohatou žeň, vzpomíná na dob v kruhu soudruhů stejného citění a smýšlení v práci a bojích prožitých a rozvíjí před zrakem svým obraz měnivých dějů celého čtvrtstoletí, pro vývoj českého notářství tak významných, s hrdoostí zajisté může zvolati: quorum magna pars fui.

Dílo Batkovo není dokonáno, neúnavné síly jeho, vzácné jeho schopnosti čekají nové, velké úkoly.

České notářství, které v cílech svého snažení s osvědčeným svým vůdcem je za jedno přináší jubilatovi ku dnešnímu dni z plna srdce upřímné přání všeho zniiku a zdaru a přeje mu ku budoucím jeho úkolům mnohá a mnohá ještě leta.

Dr. Jaroslav Čulík:

Jazykový zákon a notářstvo.

(Dokončení.)

Také celý vývoj notářství tomu nasvědčuje, že není notář orgánem státním. Nejstarší notářský řád v zemích našich pochází od císaře Maxmiliána z r. 1512, který stal se platný v zemích koruny České za Ferdinanda I. Již před tím a sice již v XIII. stol. byl v Čechách značný počet notářů veřejných, ano v Praze zřízena první v Evropě zvláštní škola, kde učilo se umění notářskému r. 1270. Ani tehda však nebyl notář orgánem státním, nýbrž veřejným funkcionářem, oprávněným k veřejnému osvědčování, zejména k sepisování veřejných listin. Dokladem toho jest okolnost, že notáři namnoze byli jmenováni nikoliv králem, nýbrž papežem, což vedlo k takovému rozmnožení počtu notářů, že nastal úpadek notářství a císař Karel IV. viděl se nucen naříditi, že bez předchozího dovolení zeměpánova nesmí se nikdo u papeže o notářství ucházeti.

Za Josefa II. obmezena byla působnost notářů toliko na protesty směnečné a patentem ze dne 9. dubna 1782, čís. 41 sb. z. s. bylo jim dáno právo zastupovati klienty ve věcech obchodních a směnečných, což opětně neznačí, že by byli orgány státními. Dvorním dekretem ze dne 3. ledna 1788, čís. 760 sb. z. s. bylo zůstaveno zemským vládám zřizovati veřejné notáře, kteří mohli sobě zvoliti svůj znak notářský a pečet. Dvorním dekretem ze dne 29. dubna 1804, čís. 656 sb. z. s. bylo zakázáno notářům zrovna tak jako advokátům, usazovati se, kde jim libo a ustanoveno, že mohou oprávnění své vykonávati a znaku notářského užívati jen v zemi, ve kteréž vykonávše zkoušku, byli přijati. Dle dvorního dekretu ze dne 14. února 1824, čís. 1989 sb. z. s. bylo notářům, kteří nebyli doktory, zapovězeno, zastupovati klienty ve věcech obchodních a směnečných, takže od té doby ucházeli se o notářství toliko advokáti a bylo také nařizeno, aby notářství bylo propůjčováno pouze zasloužilým advokátům. Ještě dvorním dekretem ze dne 20. prosince 1842, čís. 662 sb. z. s. bylo notářům dovoleno, aby sami zvolili si znak notářský. Až do r. 1850 obmezena byla činnost notářská na protesty, kdežto listiny zřizovati měly patrimoniální úřady. Poněvadž pak tím vzráhalo se u úřadů nad míru pokoutnictví a advokáti si do toho stěžovali, prohlásil nejvyšší soud dne 7. února 1844, čís. 600, že odporučuje se, aby zavedeno bylo znovu notářství a byl to Dr. Antonín rytíř Schmerling, který předložil mocnáři návrh nového notářského řádu ze dne 29. září 1850, který pak císařským patentem ze dne 29. září 1850, čís. 366 ř. z. zaveden byl též pro Čechy, Moravu a Slezsko. Dle tohoto notářského řádu § 1. »se notáři k tomu zřizují a veřejně pověřují, aby, když strany o to požádají, napsovali listiny, kterým zákon přikládá zvláštní účinky«. Působnost notářů rozšířena tu velice, neboť dle § 3. tohoto not. ř. bylo potřebí k tomu, »aby se něco mohlo do knih veřejných vložití, spisu notářského«. Dle § 28. téhož n. ř. byla notáři odevzdána od císaře pečet dle jeho udání a na jeho náklad opatřená a dle § 176. stanoveno, že notářům může se uložiti za povinnost, aby jako komisařové soudní obstarávali jednotlivé úkony soudní.

Tento notářský řád však narazil na odpor mnoha stran a vydán nový notářský řád (cis. pat. ze dne 21. května 1855, čís. 94. ř. z.). Také v tomto novém notářském řádě mluví se prostě o notářích, jež státem jsou ustanoveni a pověřeni, aby sepisovali veřejné listiny atd. Ovšem zde mluví se již o schvalování pečeti notářských (§ 16.). Teprve v nynějším notářském řádu ze dne 21. července 1871, čís. 75 ř. z., ač i v něm pojem notáře zůstal stejně definován, stanoví se, že musí notář užívati pojmenování »c. k.«. Avšak i v tomto notářském řádu stanoveno, že zůstává zachována XIII. hlava starého not. řádu z r. 1855 o soudním komisařství, zejména i § 183., dle něhož mohou býti notáři zavázáni, aby obstarávali jednotlivé úkony soudního komisařství a v případech takových, že se mají podepisovati jako soudní komisaři. Nikde v zákonech těchto nebyli prohlášeni notáři za orgány státní. Naopak, vysvitá z nich, že orgánem státním nebyli, poněvadž se výslovně ustanovuje, že mohou býti zavázáni, aby obstarávali funkci soudního komisařství, což by odpadlo, kdyby státními orgány byli.

Notářstvo vedlo též ode dávna boj proti tomu, aby bylo pokládáno za orgán státní a hájilo vždy zásadu, že jest úplně samostatné a autonomní. Tento princip autonomie dochází pak zejména výrazu v osnově nového notářského řádu, který předložil Spolek notářů československých s notářskou komorou Pražskou ministerstvu spravedlnosti.

Pro náhled, že notář není orgánem státním, nacházíme oporu i v jiných, cizozemských právech, zejména ve všech zemích románských, jež dlužno pokládati za kolébku notářství. Působnost notářova jest tu mnohem větší a zcela odlišná od působnosti notářů českých, v tom smyslu, že více a spíše jest tam vypracována povaha úřadu notářského, což souvisí s materiálním právem těchto zemí. Jest to zejména předepsaná nucená forma listin pro platnost právních jednání a zásadní rozdíl průvodnosti mezi listinou veřejnou notářskou a mezi listinou soukromou, který novým soudním řádem našim byl úplně odstraněn.

A přece i v těchto právech označován jest notář ne jako orgán státní, nýbrž jako funkcionář veřejný ve službách osob třetích. Tak ustanovuje článek I. francouzského notářského řádu »les notaires sont des fonctionnaires publics établis pour recevoir tout les actes et contrats«, a podobně notářský řád italský čl. 1. má ustanovení: »I notari sono ufficiali pubblici instituiti per ricevere gli atti tra vivi e di ultima volontà«.

Není-li však notář orgánem státním, pak jazykový zákon nevztahuje se na notáře. Náhledu tomu také nasvědčuje celý tenor tohoto zákona a zejména to, že se sice v něm mluví o přijímání podání, jich vyřizování a úřadování, nikoliv ale o sepisování listin a osvědčování, dále že § 2., odst. 1. má sice ustanovení pro soudy, úřady a orgány, jichž působnost vztahuje se na okres soudní, v němž obývá aspoň 20% státních občanů jiného, ale téhož jazyka, rčení to ale nehodí se na notářství, ježto notář jest sice jmenován pro určitý soudní okres, ale má právo sepisovati notářské listiny a veřejné osvědčení dle § 8. not. ř. po celém okrsku sborového soudu I. stolice a listiny soukromé zřizovati, podání sepisovati a strany zastupovati může bez omezení na určitý obvod.

Mám za to, že při zdělávání zákona jazykového bylo vůbec na notáře zapomenuto, jako vůbec předešlé Ná-

rodní Shromáždění zapomělo, resp. nevzpomnělo při zdělávání jiných zákonů na notářství (tak zejména nařízení ze dne 28. listopadu 1919, čís. 634, § 1., zákon ze dne 6. února 1920, čís. 116, § 5. a zákony a nařízení o reformě pozemkové).

Zbývá ještě otázka, zdali podléhají aspoň komory notářské novému jazykovému zákonu.

Komory notářské nejsou ani úřadem ani ústavem, ani podnikem ani orgánem státním. Nevztahuje se tudíž na ně ani § 1. ani § 2. jazykového zákona, i dlužno uvážiti, zdali by nebylo možno použití na komory notářské § 3. jazykového zákona.

Dle tohoto paragrafu jsou povinny samosprávné úřady, zastupitelské sbory a veškeré veřejné korporace přijímati podání v jazyku československém a je vyřizovati, kdežto povinnost přijímati podání v jiném než v československém jazyku a vyřizovati je, jakož i připustiti jiný jazyk ve schůzích a poradách mají tyto instituce za podmínek § 2.

Komory notářské nejsou samosprávné úřady; samozřejmě, že nejsou též zastupitelské sbory, zbývá tudíž třetí pojem: veřejná korporace. Jest notářská komora veřejnou korporací?

Notářská komora dle § 127. n. ř. pozůstává z předsedy a určitého počtu členů, volených sborem notářským. Sbor notářský jsou všichni notáři určitého obvodu sborového soudu, resp. několika sborových soudů. Jest tedy komora notářská výborem sboru notářského, jež jest povolán dle § 135. n. ř., aby dohlížel na chování se notářů a kandidátů notářských, vykonával kážeň vůči nim, sprostředkoval při nedorozumění a sporech mezi notáři, rozhodoval o stížnostech v případech zákonem vytčených, podával návrhy a dobrá zdání ve věcech zákonodárství, spolupůsobil při obsazování míst notářských, obstarával domácí záležitosti a svolával sbor notářský.

Funkce komory notářské jest podobná funkci výboru advokátní komory, kdežto komoře advokátní odpovídá sbor notářský. Následkem toho není komora notářská samostatnou právníkou osobou, není korporací, nýbrž korporací mohl by býti zván nejvýše celý sbor notářský, jehož orgánem správním a dohlédacím jest komora.

To jde také z toho, že není v notářském řádu žádného ustanovení o tom, kdo by podpisoval soukromoprávné listiny za komoru.

Není-li však notář orgánem státním a nejsou-li komory notářské veřejnými korporacemi, pak nevztahuje se na ně jazykový zákon.

Poněvadž však § 9. jazykového zákona zrušeny byly veškeré předpisy jazykové, jež byly v platnosti před 28. říjnem 1918, zrušeny jsou i předpisy jazykové, obsažené v § 12. a 13. n. ř., resp. 62. a 78. n. ř. a poněvadž dále jazykový zákon na notáře a komory notářské se nevztahuje, nastává tu ohledně notářství a notářských komor co do jazykových předpisů — *vacatio legis*.

Věc ta jest veliké důležitosti, neboť následkem toho

1. není dnes stanoveno, v jakém jazyku musí, může neb nesmí notář sepisovati listiny veřejné a veřejné osvědčovati,
2. není stanoveno, jak má býti upravena pečet notářská, a
3. jak mají úřadovati komory notářské.

Dle mého názoru nelze tu nápravu zjednání prováděcím nařízením k jazykovému zákonu, poněvadž jazykový zákon vůbec na notářství se nevztahuje a nelze provádět něčeho, co není zásadně stanoveno jazykovým zákonem.

Doplnití jazykový zákon bude asi stěžejní možno, poněvadž dle § 33. ústavního zákona ze dne 29. února 1920, čís. 121. jest třeba ke změně ústavní listiny a jejich součástí, mezi něž náleží i jazykový zákon, třípětinové většiny všech členů každé sněmovny. Doplněk zákona dlužno ale zajisté pokládati za změnu.

Nezbývá tudíž než upravit otázku jazykovou ohledně notářů a komor notářských zvláštním zákonem neb nařízením celé vlády aneb snad legálním extensivním výkladem jazykového zákona.

Tak se opět jednou ukázalo (jak správně k tomu některé politické strany poukazovaly), že překotné vydávání tak důležitých zákonů není k prospěchu ani obecnosti ani státu a plyne z toho opět poučení, že při zdělávání důležitých zákonů třeba jest, aby slyšení byli i praktičtí právníci, což, kdyby se v tomto případě bylo stalo, nebyl by se jistě přihodil takový — lapsus calami.

Dr. Gustav Švamberg:

Sjednocení obchodního práva československého a nejdůležitější rozdíly platného obchodního práva slovenského od práva českého.

(Pokračování.)

Na tento podstatný rozdíl mezi principem publicity podle našeho a slovenského práva se zapomnělo při vydání zákona ze dne 15. dubna 1920 č. 271 sb. z. a nař., jímž rozšířena byla platnost našeho zákona o společnostech s r. o. na Slovensko a Podkarpatskou Rus. Následkem tohoto nedopatření je nyní sporno, bude-li na Slovensku a Podkarpatské Rusi omlouvatí, když některý kontrahent nezaviněně nevěděl, že v době uzavírání obchodu byl jednatel společnosti s r. o. s nímž obchod uzavírá, z rejstříku vymazán a výmaz vyhlášen. (Čl. 17., odst. 2. zák. z 6. března 1906 č. 58 ř. z. a citovaný v něm čl. 46. našeho obch. z.)

Při vydání zákona z 15. dubna 1920 č. 271 sb. z. a n., jímž byla rozšířena platnost našeho zákona o společnostech s r. o. na Slovensko a Podkarpatskou Rus, patrně se vůbec zapomnělo na různost našeho a slovenského práva, a následkem toho i na právě vylíčený rozdíl mezi naším a slovenským principem publicity rejstříkových zápisů, jak zřejmo z toho, že byl zákon o společnostech s r. o. převzat na Slovensko a Podkarpatskou Rus v nezměněné formě, třeba že se na některých místech dovolává ustanovení jen u nás platných zákonů jako na př. v § 17. odstavec 2. ustanovení článku 46. našeho obch. zák., v § 18. odst. 3. ustanovení článku 41. odst. 3. našeho obch. zák. a v § 85. dokonce předpisů §§ 194.—196. našeho bývalého, dnes již neplatného konkursního řádu. Bude tudíž pro slovenskou právní oblast sporno, zda bude zavázána společnost s r. o. z obchodu, který uzavřel za ni bývalý

její jednatel, tenkrát, když se dokáže, že strana, s níž obchod uzavřel, při uzavření obchodu nevěděla a při obyčejné kupecké opatrnosti také vědět nemusela o výmazu jeho funkce jednatelské z rejstříku a o uveřejnění výmazu. Podle všeobecných pravidel našeho obchodního práva (čl. 46.) by zavázána byla, naproti tomu podle pravidel slovenského obchodního práva (§ 9.) by zavázána nebyla.

Následkem nezměněné recepce našeho zákona o společnostech s r. o. do druhé právní oblasti, bude teorie i praxe postavena v tomto případě před řešením otázky, zda a z jakých důvodů zamýšlel zákonodárce pro společnost s r. o. zmírnit princip publicity rejstříkových zápisů v slovenské právní oblasti. A zákonodárce zatím při tom nemyslel pranic, jak patrně nejen ze shora uvedených dokladů stran citace našich zákonů, nýbrž zejména i z toho fakta, že nevzal zřetele na existenci firemního komisaře při podávání opravných prostředků do usnesení rejstříkových soudů.

10. Protokolační povinnost státních obchodních podniků. (§ 8. uvoz. zák. k našemu obch. zák.: § 4. odst. 2. slov. obch. z. a nař. z 1. prosince 1875 č. 26.922.)

Naš obchodní zákon mlčky předpokládá, slovenský obchodní zákon však v § 4. odst. 2. výslovně ustanovuje, že se také na státní obchodní podniky vztahují příslušné předpisy obchodního zákona, pokud zákony a zákonnými nařízeními nic jiného není ustanoveno.

Uvozovací zákon k našemu obchodnímu zákonu, jehož účelem bylo přizpůsobiti německý obchodní zákon našim poměrům, udělil mocí nařizovací právo, určití, pokud mají býti státní obchodní podniky zapsány do obchodního zákona o firmách, obchodních knihách a prokuře. Výkonná moc dosud u nás tohoto práva nepoužila, následkem čehož v naší právní oblasti státní obchodní podniky do obchodních rejstříků se nezapisují a předpisy obchodního zákona o firmách, obchodních knihách a prokuře se na ně nevztahují. Žaloby na státní obchodní podniky podávají se pak v důsledku toho u neobchodních soudů, kdežto jinak musely býti podávány u soudů obchodních.

Slovenský obchodní zákon zmocnil v odst. 3. § 4. mocí výkonnou, aby určila, pokud se na státní obchodní podniky vztahují ustanovení obchodního zákona o obchodních firmách, obchodních knihách a prokuře. Výkonná moc tohoto práva použila a vydala již 1. prosince 1875 pod č. 26.922 příslušné nařízení o 11 paragrafech. Nařízení to ustanovuje:

Státní obchodní podniky zejména státní železnice, pošta stran dopravy osob a zboží, jakož i stran obchodu poukazování peněz, státní továrny, tiskárny, hory, hutě a sklady státních výrobků (vyjma těch, které se zabývají předměty státního monopolu), domácí živnostenská výroba trestnic a věznic soudních dvorů, pokud přesahuje meze malé živnosti a státní zástavní úřad jsou povinny svou firmu dáti protokolovati (§ 1. nařízení). V jednotlivém případě rozhodne rejstříkový soud, který státní podnik je obchodním, a který podléhá pro svůj objem protokolační povinnosti (§ 3. nař.). Které osoby a u kterého soudu mají opověď státního obchodního podniku podati, upravuje zevrubně § 2. nař. Prodlévají-li příslušní činitelé s odpovědí, má rejstříkový soud na to upozorniti jich nadřízený